

PLENARY SESSIONS/ LUCRĂRI ÎN PLEN

EDUCAȚIA CONTABILĂ UNIVERSITARĂ: CE NE REZERVĂ VIITORUL?

UNIVERSITY ACCOUNTING EDUCATION: WHAT DOES THE FUTURE HOLD?

CZU: 657:[378.4:004.771]

DOI: <https://doi.org/10.53486/isc2023.01>

Lilia GRIGOROI,

dr., conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova, lilia.grigoroii@ase.md

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9741-0932>

***Abstract.** The work represents a concern for the future of university accounting education, based on the assessment of the present situation. The research aims to contemplate and reconfigure accounting education, taking into account the existing challenges and context. For this purpose, the author carried out the documentary analysis and the field analysis of the situation in higher accounting education in the Republic of Moldova. Documentary analysis included the synthesis of information from educational policy documents, strategies, reports, regarding the main areas of reform for higher education in the Republic of Moldova, as well as information selected from the official pages of universities in the Republic of Moldova. The field analysis was carried out during the years 2022-2023 and focused on the efforts made by both universities, especially ASEM, to recruit students and align accounting education to international and regional best practices, as well as by employers on their way to - find a job. The conclusions represent a synthesis of the main concerns to remain competitive in the educational market.*

Keywords: university accounting education, digitization, distance learning, dual education

JEL Classification: M42

Introducere.

Organismele internaționale profesionale în domeniu [1] dezbate foarte intens provocările viitoare ale profesiei contabile, iar din dezbaterile lor se desprind două idei de bază pentru educația contabilă universitară: învățământul superior contabil trebuie să evolueze, iar programele de studii în contabilitate trebuie permanent să se adapteze la cerințele pieței.

Sistemul educațional universitar s-a confruntat cu mai multe perturbări în ultimii ani, printre care reducerea numărului de studenți, pandemia Covid-19, tehnologiile și digitalizarea, inteligența artificială, modul de finanțare a învățământului superior, motivația cadrelor didactice, etc. În plus la cele menționate, pentru educația universitară contabilă adăugăm prezența programelor de studii în contabilitate la majoritatea universităților din Republica Moldova și concurența acerbă. În același timp afacerile și tehnologia evoluează și se schimbă rapid, la fel și așteptările angajatorilor cu privire la abilitățile și competențele viitorilor absolvenți contabili. În aceste condiții, universitățile trebuie să găsească soluții inovatoare și răspunsuri empaticе pentru a rămâne competitive pe piața educațională. Deci, ce ne rezervă viitorul pentru educația contabilă universitară?

Conținut.

Pentru a proiecta viitorul educației universitare contabile, ar trebui să începem cu reconfigurarea prezentului. Au fost elaborate standarde de calificare pentru domeniul Contabilitate, se îmbunătățesc continuu planurile de învățământ, ținând cont de cele mai bune practici și solicitările pieței muncii, se ajustează în permanență conținuturile cursurilor, nu se admite dublarea conținuturilor între cursuri și cicluri de studii, se adaptează metodele de predare-învățare-evaluare la contextul existent, ameliorarea comunicării corporative, consolidarea platformelor educaționale și a canalelor de comunicare, internaționalizarea programelor de studii, sinergie între educație și cercetare, etc. Acțiunile enumerate nu sunt de o singură dată, cu siguranță sunt acțiuni permanente și continue. În același timp apar noi provocări.

Una dintre aceste provocări este digitalizarea și inteligența artificială. Amploarea, profunzimea și viteza digitalizării afacerilor, economiei și a societății aduc schimbări fundamentale în natura muncii profesiei contabile. Acest subiect este prezent pe agenda multor dezbateri [2, 3, 4, 5] și cercetări. De fapt, profesia contabilă a trecut mai multe valuri de automatizări îmbunătățind eficiența și eficacitatea muncii lor, însă nu a reușit să înlocuiască nevoia de cunoștințe de specialitate și de luare a deciziilor. În același timp „sistemele inteligente vor prelua din ce în ce mai multe sarcini de luare a deciziilor de la oameni” [5]. Dar credem că este „imposibil de precis în ce măsură calculatoarele vor înlocui luarea deciziilor umane în următorii 20 până la 30 de ani” [5]. Oricum, recomandarea este ca cadrele universitare în contabilitate să mențină cunoștințele contemporane despre cele mai recente tehnologii în educația și practica contabilă. Tehnologia schimbă modul în care studenții învață, cadrele universitare predau și profesia contabilă funcționează.

O altă provocare pe care ne o rezervă viitorul este învățământul dual în pregătirea universitară a contabililor. În țările europene reglementarea învățământului dual este diferit. Germania și Franța pot fi considerate locul de naștere al unui astfel de învățământ superior cu norme legale experimentate și dovedite (Usmonov 2022). În Republica Moldova de abia a început implementarea acestei forme de învățământ pentru câteva programe de studii. Referitor la învățământul universitar contabil, suntem într-un proces de analiză, pentru a răspunde la întrebările de genul: Cât de binevenită este această formă de organizare a studiilor pentru contabili licențiați? Care ar trebui să fie echilibrul dintre cunoștințele teoretice și cunoștințele practice? Care sunt beneficiile pentru studenți, universitate și entitate? Unele studii (Usmonov 2022, Shonaeva 2022) susțin că studenții care participă la procesul de învățământ dual au șanse mult mai mari de a găsi un loc de muncă. Din analizele noastre, problema găsirii unui loc de muncă pentru absolvenții licențiați în contabilitate nu mai este valabilă. Situația s-a inversat, entitățile autohtone sunt în căutare de specialiști contabili. Ce altceva ar câștiga studenții? Poate posibilitatea de a realiza stagii de practică remunerate și cu o durată mai lungă în comparație cu cele actuale de 15 % din durata studiilor. De ce nu? Este foarte important în planificarea și organizarea unui proces de studii duale să stabilim cât mai corect echilibrul între cunoștințele teoretice și cele practice. Oricum, este o perspectivă, la care trebuie să gândim repede și să acționăm prompt și determinanți. Or, atitudinea și acțiunile față de învățământul dual contabil a facultății Contabilitate ASEM, ca lider pe piața educațională în domeniul contabilității, vor servi drept temelie și pentru alte universități autohtone.

Contextul în care activează actualmente universitățile autohtone, presează reorientarea strategiilor acestora spre integrarea în piața globală a serviciilor educaționale. În acest context, devine prioritar dezideratul de a pătrunde în spațiul educațional și științific internațional. Sunt multe și variate modalități de realizare a acestui deziderat, printre care programe de studii în limbi de circulație internațională, învățământ la distanță, etc. Desigur, pentru implementarea învățământului la distanță, apare aceiași întrebare, ca și pentru învățământul dual: este compatibilă această formă de organizare a studiilor pentru domeniul contabilitate? De ce nu? În continuare urmează următoarea întrebare: suntem pregătiți pentru realizarea învățământului contabil la distanță? Înțelegem, că este un proces complex de pregătire, cu mulți și diferiți factori de influență, dar nu este imposibil de realizat. Or, pandemia Covid-19 ne-a dezvoltat competențe pe care le putem consolida și adapta pentru învățământul la distanță. Important este să înțelegem că trebuie să investim în conținuturile predate, în metodele și metodologiile de predare, oferirea de asistență și feedback în timp real, întreținerea platformelor educaționale, etc. Este imperativ ca noi profesorii să evoluăm în mod continuu în domeniul e-Learning pentru a răspunde stilurilor și nevoilor de învățare ale studenților noștri (Grigori, 2018). Cel mai dificil răspuns al nostru ar fi pentru întrebarea despre calitatea cunoștințelor și abilităților absolvenților.

Și nu în ultimul rând, o problemă majoră este calitatea și motivația personalului didactic din învățământul superior, inclusiv cel contabil. În ultimii ani se acordă atenție calității personalului didactic din învățământul superior, parțial datorită introducerii unui nou sistem de remunerare care

COLOCVIU ȘTIINȚIFIC CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ
În memoriam Profesorului Viorel ȚURCANU, ediția II, 17 noiembrie 2023
Învățământul superior contabil: provocări și soluții
Teze

include o componentă de stimulare. Cu toate acestea, modelele și sistemele de stimulare a muncii sunt încă destul de modeste în comparație cu rigurozitatea cerințelor față de calificările personalului didactic, nerespectându-se o proporționalitate între acești indicatori. Drept urmare se atestă un profil de îmbătrânire a cadrelor didactice și o cerere redusă pentru angajare în sistemul educațional.

Concluzii.

Înscrierea la studii contabile universitare este statică în ultimii 3-4 ani, după un declin foarte pronunțat pe parcursul ultimilor 10 ani. Se depun eforturi semnificative pentru a consolida și dezvolta programe universitare de contabilitate atractive și sustenabile, compatibile cu cele mai bune practici internaționale și regionale. Însă există o serie de provocări și așteptări cu care se confruntă prestatorii de programe universitare de contabilitate, dictate în mare parte de finanțarea insuficientă a universităților. În aceste condiții, prestatorii de programe de contabilitate se concentrează pe creșterea numărului de studenți, analizând beneficiile și inconvenientele programelor de studii la distanță și/sau programelor duale. De asemenea este dificil, de a ține pasul cu tehnologiile moderne și inteligența artificială.

Referințe bibliografice:

1. Prinsloo, A. Universities are adapting, so must accountancy education. IFAC, 2020. https://www-accountancyage-com.translate.goog/2020/09/23/universities-are-adapting-so-must-accountancy-education/?x_tr_sl=en&x_tr_tl=ro&x_tr_hl=ro&x_tr_pto=wapp&x_tr_hist=true
2. ICAEW, (2015), Providing Leadership in a Digital World, London: ICAEW. Disponibil: <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/technical/technology/thought-leadership/providing-leadership-in-a-digital-world-summary.ashx?la=en>
3. McKinsey Global Institute, (2017), A Future that Works: Automation, Employment, and Productivity, San Francisco: McKinsey & Company. Disponibil: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/featured%20insights/Digital%20Disruption/Harnessing%20Automation%20for%20a%20future%20that%20works/MGI-A-future-that-works-Executive-summary.ashx>
4. The Royal Society (2017), Machine learning: the power and promise of computers that learn by example, London: The Royal Society. Disponibil: <https://royalsociety.org/~media/policy/projects/machine-learning/publications/machine-learning-report.pdf>
5. Artificial intelligence and the future of accountancy. Copyright © ICAEW 2018 Disponibil: <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/technical/technology/thought-leadership/artificial-intelligence-report.ashx>
6. Churyk, N. T. Martin, N. Pearson, T. C. Fostering Professional Research Skills in the Undergraduate Accounting Curriculum. ACCOUNTING EDUCATION, 14 Dec 2023, pages 29 – 57. ISSN: 10854622. DOI: 10.1108/S1085-462220230000027002. Disponibil: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/S1085-462220230000027002/full/html>
7. Usmonov, B. Sh. Разработка и внедрение моделей кооперативного и дуального образования. In: Сборник статей: Первая региональная конференция «Региональные аспекты устойчивого развития профессионального образования: вызовы и перспективы» 27 – 28 октября 2022 года. Ташкент: Baktria press, 2022. 332 с. Disponibil: <https://www.giz.de/en/downloads/giz2023-ru-1st-regional-scientific-conference-publication.pdf>
8. Shonaeva, L. Zh. Dual education in the personnel training system in Kazakhstan. In: Сборник статей: Первая региональная конференция «Региональные аспекты устойчивого развития профессионального образования: вызовы и перспективы» 27 – 28 октября 2022 года. Ташкент: Baktria press, 2022. 332 с. Disponibil: <https://www.giz.de/en/downloads/giz2023-ru-1st-regional-scientific-conference-publication.pdf>
9. Grigoroî, L. Lazari, L. Educația universitară contabilă: avem nevoie de schimbare? În: Conferința Științifică Internațională Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării: realități și perspective de dezvoltare". Culegere de articole științifice, aprilie 2018, p. 9-16. Disponibil: https://caae.ase.md/files/caae/conf/conf_con_20.04.18.pdf